

Легкодух З.В.

ст. гр. ФФА-31

Науковий керівник: к.е.н., доцент Іванечко Н.Р.

Тернопільський національний економічний університет

ПРІОРИТЕТИ У РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

На сучасному етапі переходу до ринкових відносин виникає потреба прискореного розвитку виробничої інфраструктури, зокрема транспортної, що забезпечує надійне і безперервне перевезення матеріальних ресурсів.

Проблемам ефективності надання транспортних послуг, а також підвищенню їхньої якості приділено увагу у працях багатьох українських вчених, зокрема Марунича В.С., Мельниченка О.І., Вакарчука І.М., Лебідь І.Г., Віниченка В.С., Ляхова М.В., Міщенко А., Ткаченка Н.Ю. Однак, враховуючи конкретну ситуацію та тенденції розвитку транспортного ринку України, запропоновані авторами підходи потребують поглиблення та адаптації до умов функціонування вітчизняних транспортних підприємств [1].

До останнього часу велика частина транспортних компаній здійснювали лише перевізні операції, не зважаючи на інші транспортні послуги. Це відбувалось, тому що у країні панувала адміністративно-контрольна система управління, за якої були відсутні конкуренція і ринкові відносини.

На даний час основним завданням будь-яких транспортних підприємств є вивчення, систематизація, аналіз і, нарешті, якісне задоволення потреб населення. Товар, вантаж не просто повинен дійти до одержувача, він не просто повинен перебувати у дорозі мінімальний час, але й усі процеси оформлення і переоформлення перевезень повинні бути максимально зручними й нетривалими. Це вимагає застосування новітніх технологій виконання робіт, пов'язаних із перевезеннями.

Транспортні послуги – це поєднання ціни і якості. Вони володіють своєрідною специфікою, яка визначається умовами ринку, економічним станом країни, а також цілком і повністю залежить від маркетингової політики фірми-власниці транспорту.

Транспортні послуги, як і інші види послуг, повинні бути реалізовані так, щоби із мінімальними витратами задовольнити усі вимоги замовника. Але особливості такого виду послуг, як транспортні, полягають у тому, що на сьогоднішній день не існує достатньо ефективних кількісних методів для об'єктивної оцінки їхньої якості. Якість перевезень визначають сукупністю показників, що визначають їхню здатність задовольнити потреби вантажоодержувачів або вантажовідправників [3].

Проблеми подальшого розвитку транспортного комплексу пов'язані із реформуванням інших галузей, оскільки обсяги продукції промисловості, сільського господарства, будівництва та торгівлі переважно і визначають завантаженість транспортної системи [4-9].

Транспортна сфера потребує суттєвого збільшення капіталовкладень у матеріальну базу галузі, структурної оптимізації, удосконалення системи управління на рівні держави і регіонів, прискорення процесу інтеграції національної транспортної системи у загальноєвропейську. Крім цього удосконалення потребує інституціональне забезпечення функціонування транспортної системи, особливо щодо відповідності європейським нормам, адже саме ЄС є основним споживачем транспортних послуг України. Перелічені проблеми дозволяють визначити головні напрями розвитку транспортної системи України як у національному, так і у зовнішньому вимірах.

Основною проблемою перебудови і розвитку транспортної системи є недостатні обсяги інвестування. Вирішення цієї проблеми потребує особливої уваги з боку держави з огляду на роль транспортної системи у забезпеченні економічної безпеки країни. Збільшення інвестицій у проекти розвитку транспортної системи має відбуватися за рахунок диверсифікації джерел ресурсів, особливо за рахунок приватного капіталу. Реструктуризація галузі має супроводжуватися підготовкою бізнес-проектів, які б реалізовувалися за рахунок приватних інвесторів за партнерства та організаційної участі держави.

На перших етапах диверсифікації джерел інвестування транспортної сфери пріоритет має надаватися вітчизняним інвесторам задля збереження національного контролю та мінімізації іноземного втручання в управління сектором. За необхідності залучення додаткового фінансування доцільно використовувати, до прикладу, такий механізм, як єврооблігації, який вже зарекомендував себе у вітчизняній практиці. Також важливою є підтримка держави, оскільки інвестування транспортної системи потребує залучення значних обсягів капіталу. Державні гарантії та технічна підтримка стануть позитивним чинником реалізації та відшкодування таких цінних паперів [2].

Розвиток транспортної системи, збільшення та покращення її матеріальної бази має підкріплюватися інституційною оптимізацією та запровадженням світових стандартів перевезень (не тільки транзитних). Це дозволить більш ефективно використати залучені інвестиційні ресурси.

Актуальною проблемою транспортного комплексу України є незадовільний стан його виробничої бази. Тому у перспективі пріоритетним напрямом технічної політики щодо транспорту має бути оновлення його рухомого складу на основі розвитку вітчизняного транспортного машинобудування. Необхідно також звернути увагу на поступовий перехід до нових принципів організації та управління транспортним процесом, заснованих на новітніх інформаційних технологіях та сучасному маркетингу, запровадження автоматизованих центрів управління доставкою вантажів [5].

У цілому формування і розвиток національної транспортної системи України потребує ефективного регулювання, основними напрямками якого можна визначити такі: створення збалансованого ринку транспортних послуг; узгодження планів розвитку транспортної інфраструктури із генеральною схемою планування території країни та планами використання земельних

ресурсів; забезпечення технологічної та екологічної безпеки транспорту; активізація міжнародної діяльності транспортних підприємств.

Транспорт виконує інфраструктурну роль у народному господарстві країни, а також у світовій економіці в цілому. Він слугує матеріально-технічною базою міжнародних економічних зв'язків. У той же час, першорядне значення транспорту в умовах сучасної економіки визначається ще й тим, що завдяки транспорту структурується ринкова економіка, формується єдиний економічний простір.

Зростаюча інтернаціоналізація господарського життя і формування на її основі сучасної економіки пред'являють якісно нові вимоги до транспортного забезпечення функціонування української економіки як інструменту мінімізації витрат. Лише зі створенням ефективної транспортної системи виникає можливість територіального поділу праці нового типу, що базується на конкурентних перевагах країни і сприяє поглибленню і розширенню товарного обміну.

Список використаних джерел

1. Іванечко Н.Р. Особистість і поведінка споживача транспортних послуг: монографія / за заг. наук. ред. Т.М. Борисової, Г.Л. Монастирського. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 220 с. URL: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/37699/1/%21%21%21Monograf_2019_Tema.pdf#page=60 (дата звернення: 28.04.2020).
2. Віниченко В.С., Ляхов М.В. Основні напрями розвитку транспортної системи України. Харківська державна академія міського господарства. 2015. С. 193-198
3. Маруніч В.С., Мельниченко О.І., Вакарчук І.М., Лебідь І.Г. Перспективи підвищення якості та безпеки транспортних послуг. Інститут економіки промисловості НАН України. 2013. С. 88-90
4. Міщенко А. Актуальні проблеми правового регулювання ринку транспортних послуг. *Правовий тиждень* 2016. № 30. С. 31
5. Ткаченко Н.Ю. Основні напрямки розвитку транспортної системи України. Донецький державний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, 2014. С. 56-58
6. Monastyrskiy G. Management technologies modernization in economic development of territorial communities of basic level // *Actual Problems of Economics*. 2008. № 12. 119-125 https://www.researchgate.net/publication/299241573_MANAGEMENT_TECHNOLOGIES_MODERNIZATION_IN_ECONOMIC_DEVELOPMENT_OF_TERRITORIAL_COMMUNITIES_OF_BASIC_LEVEL
7. Novikova, M., Kozryieva, O., Novikov, D., Monastyrskiy, G., Mazur, A. Innovative Approaches to Economic Development of the Regions of Ukraine. *Vision 2025: Education Excellence and Management of Innovations through Sustainable Economic Competitive Advantage*. 2019. 9791-9803.
8. Борисова Т.М., Монастирський Г.Л. Marketing innovation activity of urban public transport: results of the empirical study. *Маркетинг та менеджмент інновацій*. 2018. № 3. С. 229-240. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/68744/1/Borysova_marketing_innovation.pdf
9. Borysova T., Monastyrskiy G., Zielinska A., Barczak M. Innovation Activity Development of Urban Public Transport Service Providers: Multifactor Economic and Mathematical Model. *Marketing and Management of Innovations*, 4, 98-109. URL: <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.4-08>